

KØBENHAVNS FØRSTE KLIMAKVARTER

”Vi skal gøre København mere robust mod skybrud. Det kræver nye idéer og løsninger, så vi samtidig bruger regnvandet til at skabe nye rekreative byrum. Vi skal have mindre asfalt og flere grønne områder. Det er præcis det, der kendetegner arbejdet i Klimakvarter på Østerbro. Det er til stor inspiration for resten af byen og verden.”

Morten Kabell
Teknik- og Miljøborgmester

Udlændinge-, Integrations-
og Boligministeriet

København
CO₂-neutral
I 2025

INDHOLD

KØBENHAVNS FØRSTE KLIMAKVARTER	5
HVORFOR KLIMATILPASNING?	7
GRØNNERE GADER OG BEDRE BYRUM	9
TÅSINGE PLADS - GRØN OASE OG LOKALT MØDESTED	11
SKT. KJELDS PLADS - KVARTERETS GRØNNE HJERTE	13
BRYGGERVANGEN - ”DEN GRØNNE KILDE”	15
SKYBRUDSVEJE - GRØNNE GADER	17
FREMTIDENS GÅRDHAVER	19
KLIMAKARRÉ	21
BORGERNES EGNE KLIMAPROJEKTER	23
KLIMAKVARTER ØSTERBRO - GRØN KVARTERIDENTITET	25
KORT OVER KLIMAKVARTER	26-27
OVERSIGT PROJEKTER	28-29
OVERSIGT BEBOERPROJEKTER	30-31

KØBENHAVNS FØRSTE KLIMAKVARTER

Grønne frodige gader, landskabelige pladser, et varieret dyreliv og skybrudsveje, der leder regnvand væk fra kvarteret, så vi undgår vandskader ved de store regnskyl. Det er visionen for Københavns første Klimakvarter.

I denne publikation kan du læse mere om Klimakvarter Østerbro. Du kan læse om visionerne for et sammenhængende, grønt og klimatilpasset brokvarter, se projektskitserne og finde information om, hvordan de første klimatilpasningsprojekter er på vej fra vision til virkelighed.

Tilmeld dig Klimakvarterets nyhedsbrev på hjemmesiden klimakvarter.dk for at holde dig opdateret om projekterne i kvarteret og få mere information om arrangementer, hvor du kan få indflydelse på Klimakvarterets videre udvikling.

Vi håber, at du vil være med til at gøre visionerne til virkelighed.

KLIMAKVARTER

◀ **Vision for fremtidens
Skt. Kjelds Plads.
Illustration: SLA**

HVORFOR KLIMATILPASNING?

Klimaet ændrer sig. I fremtiden forventer vi omkring 30% kraftigere regn. Samtidig vil vi se flere ekstreme skybrud, som dem København har oplevet de seneste somre.

Kloakkerne kan ikke følge med de store regnmængder. Vi oplever derfor, at kloakkerne løber over, hvilket medfører store omkostninger for borgerne i København.

En udbygning af kloakkerne med en konventionel løsning vil være dyr, men det ville også kræve et større gravearbejde end metrobyggeriet og dermed blokere trafik og byliv i byen i mange år frem. Frem for at udvide kloaknettet ønsker Københavns Kommune derfor at fremtids-

sikre byen med grønne klimatilpasningsløsninger i gadeplan.

Projekterne skal lede regnvandet væk fra gader, boliger og kældre ved det næste skybrud, men de skal også skabe frodige smukke byrum til glæde for københavnere, når der er tørvejr. Vi kalder disse løsninger for 'grønne' og 'blå' løsninger. Disse løsninger er billigere, nemmere og mere fleksible end konventionelle løsninger.

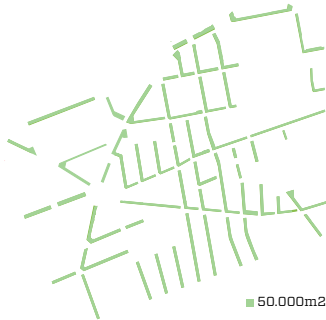
Tilsammen skal de grønne og blå løsninger afkoble 30% af regnvandet fra kloakken i Klimakvarteret.

◀ **Klimatilpasning handler om at gøre København mere robust over for fremtidens kraftigere regnvejr.**
Foto: Scanpix

270.000 m²

er vejarealet i dag. Gaderne i Klimakvarter Østerbro er langt bredere, end der er behov for, for at kunne håndtere den lokale trafik.

50.000 m²

grønt areal kan vi frigøre, hvis vi indretter gaderne efter gældende standarder - med trafik i begge retninger og samme antal parkeringspladser.

Bedre byliv

På den måde skaber vi plads til grønne korridorer, vejtræer, forhaver og blomstrende byrum. Uden at det koster en p-plads.

GRØNNERE GADER OG BEDRE BYRUM

I de kommende år vil der ske markante forandringer i København som følge af klimatilpasning, og i Klimakvarteret tager vi de første skridt. Klimakvarter Østerbro viser, hvordan en bydel bliver klædt på til at håndtere fremtidens øgede regnmængder, og samtidig skaber bedre rammer om det lokale byliv.

Vores arbejde tager udgangspunkt i en grøn masterplan udarbejdet af Tredje Natur.

Vi skaber en grøn og levende bydel i et kvarter, der var præget af nedslidte gader og store asfaltflader uden funktion. Et kvarter der bogstavelig talt har plads til forbedring, da det oprindeligt er udlagt til brede, grønne alléer. De planlagte træer blev dog aldrig plantet, og gaderne virker derfor tomme og grå.

Vi vender de brede gader til en mulighed og foreslår, at 20% af de asfalterede area-

ler i kvarteret bliver til grønne områder, der kan bruges til regnvandshåndtering, og samtidig øges bykvaliteten. Målet er at 30% af regnen, der falder til hverdag, bliver afledt lokalt så det ikke belaster kloakken.

Visionen er godt på vej mod at blive til virkelighed. Med udgangspunkt i vandets vej igennem kvarteret, er der planlagt en række byrums-, gade- og gårdprojekter, der alle er forbundne. På den måde sikrer vi, at regn der lander på det højeste punkt i kvarteret, kan strømme gennem de forskellige projekter og at det vand, der ikke kan nedsive lokalt altid har overløb til det næste led i systemet.

Denne tilgang er unik og er en model for klimatilpasningsløsninger i resten af København og resten af verden. Klimakvarteret har vundet flere internationale priser for strategien, og senest har bystyret i New York købt konceptet.

◀ **Det vindende koncept: 1/5 af vejen omdannes fra asfalt til grønt areal. Fra arkitektkonkurrencen om masterplanen for Klimakvarter i 2011.**
Illustration: Tredje Natur.

**Tåsinge Plads efter omdannelsen.
Udført af Malmos og tegnet af GHB,
Orbicon og ViaTrafik.
Foto: Charlotte Brøndum**

TÅSINGE PLADS

GRØN OASE OG LOKALT MØDESTED

Tåsinge Plads er Københavns første klimatilpassede byrum. Den blev indviet i december 2014. Pladsen er lavet som led i Sharing Copenhagen, hvor København som Europæisk Miljøhovedstad præsenterede de bedste løsninger på fremtidens miljø- og klimaudfordringer.

Pladsen løser et teknisk behov for regnvandshåndtering og er samtidig en investering i bedre byliv.

Pladsen, der ligger centralt i Klimakvarteret, er blevet til en grøn oase og et nyt mødested for beboerne. Hvor der tidligere var et stort og nedslidt asfaltareal, er der nu et stort grønt område med vandaktiviteter og solskrænt. I alt er over 1.000 m² asfalt blevet begrønnet, der er plantet over 50 nye træer, og det centrale torv er anlagt med genbrugte brosten og granitfliser.

Butikslokalerne i ejendommen Solgården, der før lå skjult bag rækker af parkerede biler, åbner sig nu ud mod en levende plads. Beboerne omkring pladsen deltager i et pladslaug, der fremover vil præge pladsens karakter i form af diverse aktiviteter.

◀ Tåsinge Plads inden omdannelsen.

**Skitseforslag for fremtidens
Skt. Kjelds Plads.
Illustration: SLA**

SKT. KJELDS PLADS

KVARTERETS GRØNNE HJERTE

Skt. Kjelds Plads er en stor rundkørsel, der fungerer som kvarterets trafikale knudepunkt. Her mødes kvarterets tværgående veje omkring en grøn midterrabat med træer. Rundkørslen er i dag 13 meter bred. Mange bilister kører for stærkt, og beboerne er afskåret fra at benytte det grønne areal midt på pladsen.

Vores vision er at omdanne Skt. Kjelds Plads til et levende grønt byrum med plads til naturen, insekterne, småfuglene og vigtigst af alt beboerne i kvarteret. Der skal stadig være plads til trafikken, men naturen skal i højere grad have lov til at brede sig og blive pladsens særlige kendetegn.

I kraft af sin centrale placering og sin enorme størrelse på 8.000 m², har Skt. Kjelds Plads potentiale til at blive et foregangseksempel for, hvordan vi klimasikrer vores byrum i København. En inspiration for ind- og udland, og et projekt som giver kvarteret et nyt grønt vartegn.

Pladsen projekteres af SLA i samarbejde med ALECTIA, og forventes at stå færdig til foråret 2018. En lokal følgegruppe af beboere og erhvervsliv følger projektet tæt, og er i dialog med arkitekterne omkring projektets udformning.

◀ Skt. Kjelds Plads inden omdannelsen.

**Vision for Bryggervangen,
hjørnet ved Landskronagade.
Illustration: SLA**

◀ Bryggervangen inden omdannelsen.

BRYGGERVANGEN

”DEN GRØNNE KILDE”

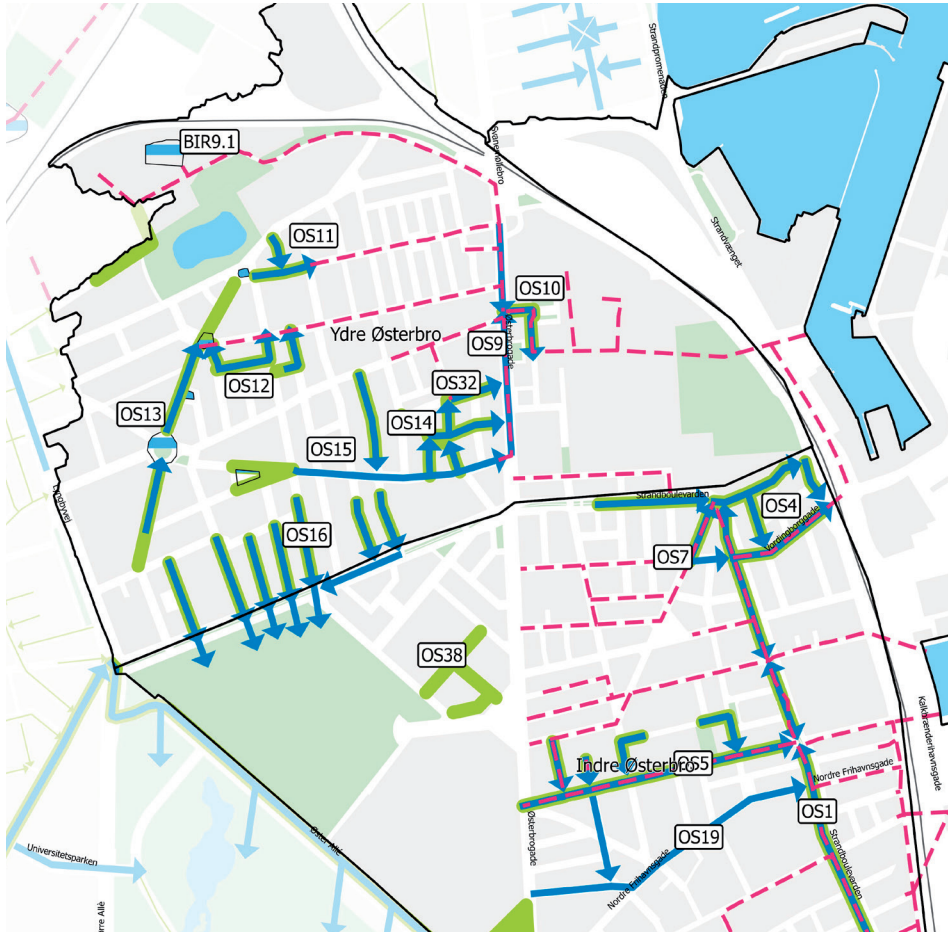
Visionen for Bryggervangen, er at skabe ”en grøn kilde” - et sammenhængende grønt område, der forbinder Fælledparken og Kildevældsparken og fungerer som nedslivnings- og forsinkelsesareal for regnvand. Vi tog det første skridt i 2014, hvor vi støttede med etableringen af et grønt, klimatilpasset indgangsparti ved Bryggervangen 56.

Gaden Bryggervangen er karakteristisk for mange gadearealer i kvarteret. Her er store uudnyttede asfaltflader, som kan bidrage med både naturoplevelser og bykvalitet, hvis de bliver til grønne områder. Samtidig kan de grønne områder fungere som nedslivningsarealer. Når det regner meget, vil regnvandet strømme til de

grønne områder, og på den måde være en positiv del af bybilledet.

Vi vil indrette Bryggervangen mere effektivt, så gaden bruges til byliv frem for biler. Vi vil ikke nedlægge parkeringspladser, men vi vil gøre gaden smallere og trafikken langsommere til glæde for beboerne i gaden og for kvarteret som helhed. På de hjørner, hvor der er særligt meget plads, kan ”den grønne kilde” brede sig ud og blive til frodige mødesteder og opholdsrum.

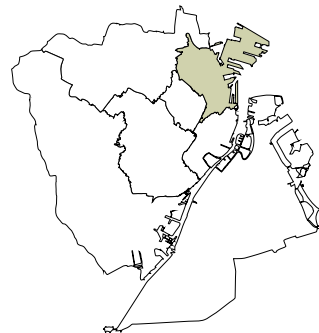
Bryggervangen og Skt. Kjelds Plads anlægges, som et samlet projekt, og projekteres af SLA/ALECTIA.

VANDOPLAND ØSTERBRO

SIGNATURER:

- Skybrudsveje
- Forsinkelsesveje
- Forsinkelsespladser
- Grønne veje
- Skybrudsledninger

SKYBRUDSVEJE

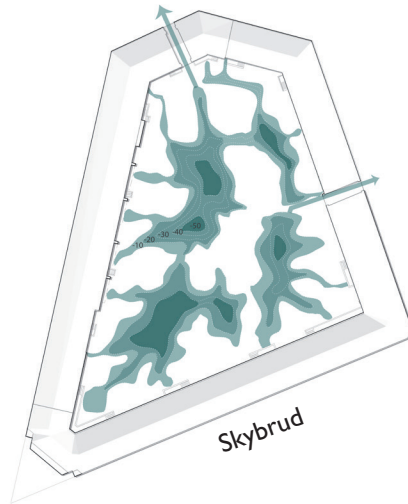
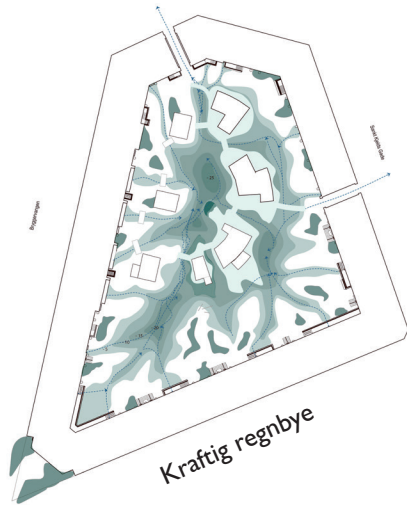
GRØNNE GADER

I Klimakvarter etablerer vi skybrudsveje. En skybrudsvej er en almindelig vej, der ved skybrud også fungerer som en kanal, der leder regnvand sikkert væk fra kvarteret.

I Klimakvarter vil de første skybrudsveje lede vandet i Landskronagade og Tåsingegade mod Østerbrogade, hvor det samles og føres ud i havnen gennem en underjordisk skybrudsledning. På sigt vil Nygårdsvej og Kildevældsgade også blive skybrudsveje.

Når regnvandet transporteres sikkert fra kvarterets højtliggende områder omkring Tåsinge Plads, Skt. Kjelds Plads og Bryggervangen ned gennem kvarteret og ud i havnen, mindskes risikoen for oversvømmelser i kvarterets lavereliggende områder omkring Komponistkvarteret og Øresundshospitalet.

◀ **Vandets vej til havnen, fælledparken eller andre recipienter. Vi vil sikre et helt kvarter mod følgerne af skybrud ved at indrette grønne byrum til nedsivning og skybrudsveje, der leder vandmasserne hen, hvor de ikke gør skade.**

▲ Diagrammerne viser opsamling af regnvand på terræn, Fremtidens Gårdhave ved Skt. Kjelds Plads

FREMTIDENS GÅRDHAYER MED LAR

I Klimakvarter udnytter vi regnvand som en ressource til at skabe grønne gårde og forbedre rammerne om det sociale liv tæt på hjemmet.

I Fremtidens Gårdhaver bliver regnvand fra gårdene og tagene mod gården opsamlet og udnyttet som en ressource til at gøre gårdene grønnere. Det giver græs, planter og træer bedre vækstbetingelser. Gårdene kaldes Fremtidens Gårdhaver med LAR, fordi vi fremover vil håndtere og bruge regnvandet, der hvor det falder, i stedet for at lede det til kloakken. LAR står for Lokal Afledning af Regnvand.

Fremtidens Gårdhaver med LAR er et innovationsprojekt, der fornyer tre gårde. Målet er at udvikle regnvandsløsninger, som kan bruges i andre gårdhaver i København.

◀ **Fremtidens Gårdhaver udnytter regnvand som en ressource til at skabe et frodigt gårdmiljø.**
Illustration: Arkitema

I Klimakvarter udgør gårdene en tredjedel af kvarterets samlede overfladeareal. Gårdenes klimatilpasningspotentiale er dermed stort, og grønne gårdhaver giver mange muligheder for at kombinere lokal vandafledning med forbedret livskvalitet for københavnere. Samtidig kan regnvandet skabe et mere mangfoldigt planteliv.

Fremtidens Gårdhave ved Skt. Kjelds Plads og Fremtidens Gårdhave ved Vognmandsmarken er demonstrationsprojekter i Klimakvarter Østerbro. Den tredje gård gennemføres sammen med HOFOR for at vise, hvordan københavnske gårdhaver kan bidrage til at tilbageholde skybrud.

Denne gård udpeges i starten af 2016.

KLIMAKARRÉ

Klimakarréen, der ligger i Klimakvarter Østerbro, er udpeget som et demonstrationsprojekt for innovative skalerbare løsninger, der nationalt og internationalt inspirerer til bæredygtig og klimatilpasset bygningsfornyelse.

Med en helhedsorienteret tilgang, er der i samarbejde mellem Klimakarréens beboere, Københavns Kommune, rådgiver og producenter skabt løsninger til energirenovering, håndtering af regnvand, en fælles grøn gård samt forbedret boligkvalitet.

Der er udviklet en innovativ løsning for bygningsrenovering i form af en ny gårdfacade, der integrerer isolering med tekniske løsninger som ventilation, og som samtidig tilbyder beboerne at forbedre deres bolig med vinduer med større lysindfald eller altandøre. Facadebeklædningen kan fremstå med grønne vægge, mursten eller anden beklædning.

◀ **Eksempel på den multifunktionelle gårdfacade i Klimakarréen.**
Illustration: Henning Larsen Architects

Facaden får således sin egen nye arkitektur, som særlig er værdiskabende ved både at reducerer energiforbruget markant og at øge boligkvalitet.

Koblingen imellem bygnings- og gårdrenoveringen er en klimatilpasningsløsning, som håndterer alt regnvand på karréens matrikler, igennem forsinkelse og fordampning, opsamling og genbrug. Det opsamlede regnvand genbruges primært til tøjvask samt til vanding og forskønning i gården.

Karréens nuværende små gårde lægges sammen til en fælles gård med bedre rammer for ophold og leg, mere lys og grøn beplantning. Gårdenes forskellighed fastholdes, men bindes sammen af en forsænket flade, der vil være fyldt med vand, når det regner og ellers fungerer som opholdsareal.

BORGERNES EGNE KLIMAPROJEKTER

Beboerne i Klimakvarteret deltager i klimatilpasningen med deres egne grønne projekter. Rundt omkring i kvarteret skaber lokale ildsjæle plantekasser, regntønder og grønne tage på cykelskurene m.v.

Områdefornyelsen støtter med viden og økonomiske tilskud til projekter som fx:

Fortovshaven på Bryggervangen 12, hvor beboerne er gået sammen om at skabe en blomstrende fortovsHAVE ud af 30 højbede med bl.a. krydderurter, lavendel og små træer. Her er også plads til at mødes på små terrasser. Fortovshaven opsamler regnvand fra 90 kvadratmeter tagareal på Bryggervangen og udnytter det til vanding.

◀ **Beboerne i Bryggervangen 12-16 har bygget deres egen midlertidige fortovsHAVE, som vandes med regnvand.**
Foto: TagTomat

Bryggervangen 56, hvor engagerede beboere har forvandlet et asfalteret areal foran bygningen til et frodigt åndehul med regnbede, staudebakker og slanke træer.

Askøgade, hvor beboerne har skabt en grøn oase med plantekasserne, der bugner med hindbærbuske, sommerblomster, jordbær og krydderurter.

I Klimakvarter på Østerbro kunne beboerne i 2013-15 søge støtte fra en grøn pulje, til at realisere deres egne idéer og skabe grønnere gader, gårde og lokale mødesteder. Beboertiltagene er et vigtigt bidrag til et bedre og grønnere byliv.

KLIMAKVARTER

GRØN KVARTERIDENTITET

For få år siden var området nord for Fælledparken et navnløst og overset område på Østerbro.

Med markante projekter som den nye Tåsinge Plads og Tagfarmen ØsterGRO ændrer identiteten i området sig. Klimakvarter Østerbro vinder frem som den fælles betegnelse for de mange forskellige grønne indsatser, som i dag kendetegner kvarteret.

Udlandet har også opdaget Klimakvarteret, og der er jævnligt udenlandske delegationer på inspirationsbesøg, hvilket øger den lokale stolthed. Siden sin start har projektet vundet en række internationale priser, senest i 2015, hvor Klimakvarter kom i "Cities100" - en liste over de 100 bedste bæredygtige byløsninger, udgivet

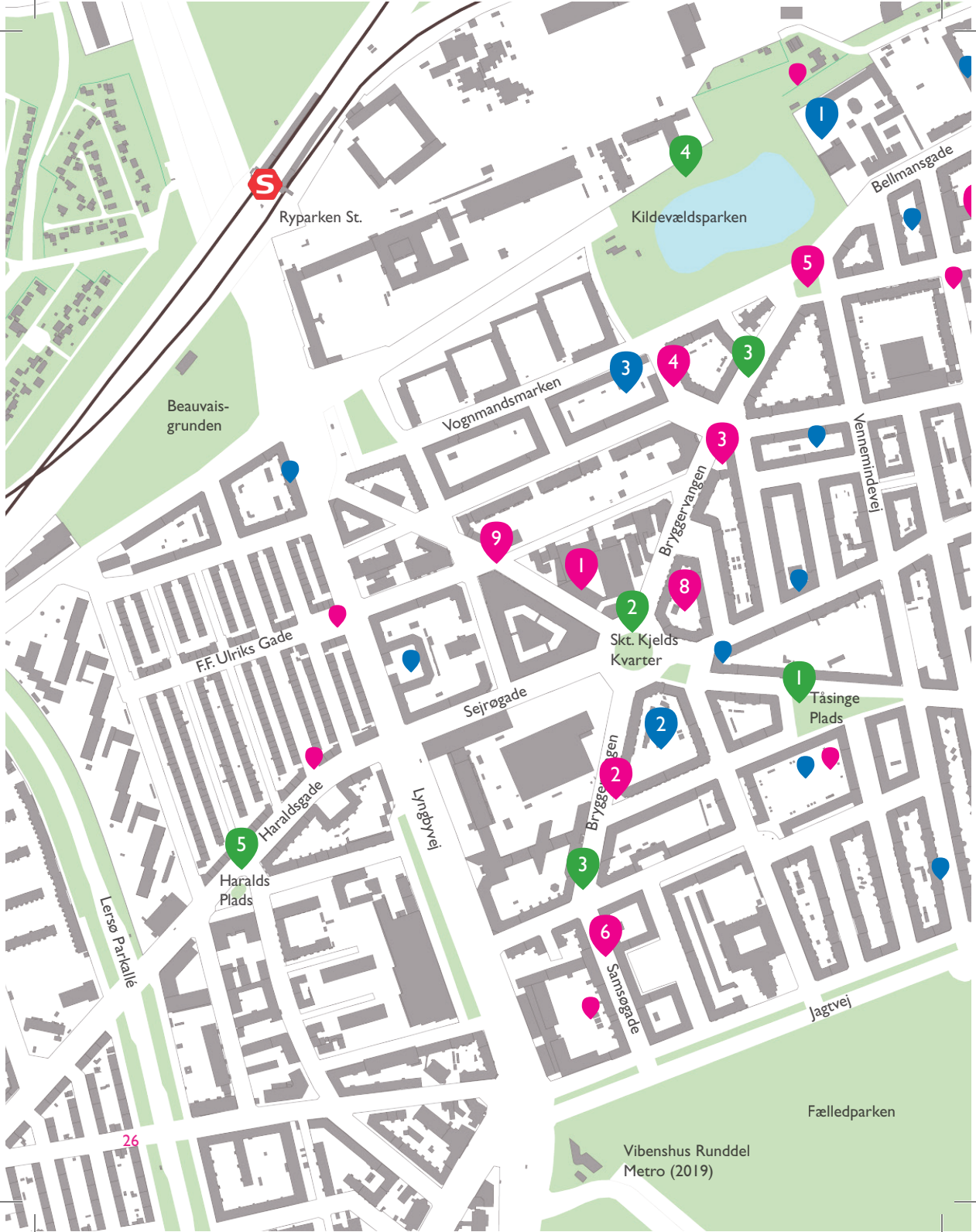
af C40-netværket af verdens førende byer. I 2014 og 2015 har utallige udenlandske delegationer samt danske rådgiverteams, skoler m.v. besøgt Klimakvarter, for at se de inspirerende grønne projekter inden for klimatilpasning.

I dag kan man gå på opdagelse i små grønne oaser og midlertidige grønne haver i Klimakvarteret. I fremtiden bliver Bryggervangen kvarterets grønne ryggrad, hvor Skt. Kjelds Plads folder sig ud som et frodigt midtpunkt og giver den nye kvarteridentitet en fysisk form.

Tilmeld dig Klimakvarters nyhedsbrev for at holde dig opdateret om projekterne i Klimakvarter og få information om kommende dialog- og inspirationsarrangementer på:

KLIMAKVARTER.DK

◀ **Tagfarmen ØsterGRO er blevet en del af kvarterets identitet.**
Foto: Charlotte Brøndum

S

Ryparken St.

Kildevældsparken

Bellmangsgade

Beauvais-grunden

Vognmandsmarken

F.F. Ulriks Gade

Bryggervangen

Vennemøvejl

Sejrøgade

Skt. Kjelds Kvarter

Tåsinge Plads

Haraldsgade

Lyngvej

Bryggergangen

Lersø Parkalle

Haralds Plads

Sanksgade

Jagtvej

Fælledparken

Vibenshus Runddel Metro (2019)

KLIMAKVARTER

- BEBOERPROJEKTER
- BYRUM
- GÅRDE / BYGNINGER
- SMÅ BEBOERPROJEKTER
- GÅRD- OG BYFORYNYELSESPROJEKTER

PROJEKTER

1 TÅSINGE PLADS

Klimakvarters første klimatilpassede byrum. Regnvand fra et areal på over 7.000 m² håndteres, samtidig med at der er skabt et aktivt, grønt byrum til kvarteret.

3 BRYGGERVANGEN

En grøn forbindelse, hvor regnvandsbede og små frodige oaser giver en naturoplevelse midt i byen. Projektet forventes at stå færdigt dec. 2017.

5 HARALDS PLADS

Haralds Plads er istandsat i efteråret 2015. Her er etableret et stort grønt bed, opsat bænke og skabt plads til leg på aktivitetsramper.

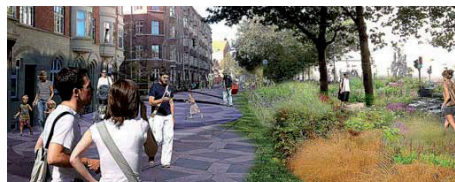
2 SKT. KJELDS PLADS

En grøn og karakterfuld plads, kvarterets kommende samlingspunkt, og samtidig et pilotprojekt inden for klimatilpasning. Projektet forventes at stå færdigt dec. 2017.

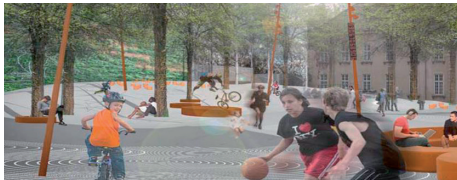
4 KILDEVÆLDSPARKEN

Frisporet er et nyt aktivitetsbånd nord for Kildevældsparken. Fokus er natur, ophold, leg, læring og opdagelse. Herudover kommer en hundepark og nye boldbaner.

6 STRANDBOULEVARDEN

Strandboulevarden vil i fremtiden blive et blåt og grønt strøg, der både sikrer området mod oversvømmelse samt skabe et levende og rekreativt åndehul.

7 ØSTERBROGADE / CARL N. ALLÉ

Gaderne sikre regnvandets vej mod havnen og skaber grønne og karakterfulde rum til ophold.

1 KULTURCENTER KILDEVÆLD

Et nyt mødested for østerbroerne. Kulturcenter Kildevæld forventes at stå færdigt 2018.

2 FREMTIDENS GÅRDHAVE VED SKT. KJELDS PLADS

Et pilotprojekt inden for regnvandshåndtering i gårdrum. Forventes at stå færdigt 2016.

3 FREMTIDENS GÅRDHAVE VED VOGNMANDSMARKEN

Et pilotprojekt inden for regnvandshåndtering i gårdrum. Forventes at stå færdigt 2017.

4 KLIMAKARRÉ

Et bæredygtigt helhedsorienteret projekt. Regnvandshåndtering, og regnvandsopsamling på tage og i gårdrum og energioptimering af bygningerne.

5 GÅRD- OG BYFORNYELSESPROJEKTER

Større gård- og byfornyelsesprojekter i klimakvarter, som støttes af Københavns Kommune.

BEBOERPROJEKTER

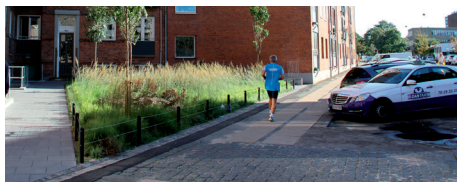
1 ØSTERGRO

Danmarks første tagfarm. Her dyrkes økologiske grøntsager, holdes høns og passes bistader, sammen med farmens medlemmer og frivillige.

2 BRYGGERVANGEN 12

Midlertidig og mobil fortovs have med selvvandende højbede. Borgerinddragelse, haver og klimatilpasning i skøn forening.

3 BRYGGERVANGEN 56

Grønt byrum med regn-bed, staudebakker og kirsebærtræer erstatter et nedslidt asfaltareal.

4 ASKØGADE

Åbne haver med højbede og plads til samvær, erstatter ubrugt og indhegnet græsplæne.

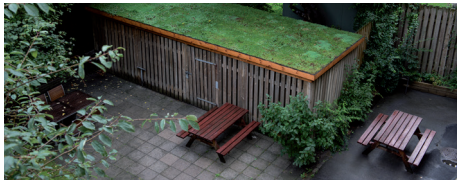
5 LAND-ART ved Kildevældskirken

Midlertidig kunstværk og 'insekthotel' af genbrugstræstammer fra Skt. Kjelds Plads, bidrager til naturoplevelse i byen. Værket er midlertidigt.

6 SAM SøGADE

Andelsforeningen Jagtgården vil renovere deres fortove og arbejder med en ambitiøs model, hvor de gør gaden grønnere og afkobler deres regnvand.

7 GRØNT TAG

Grønne tage i Thomas Laubsgades gård, bidrager bl.a. til øget biodiversitet og tilbageholdelse af regnvand, så det ikke belaster kloakkerne.

8 SANSEHAVE

I E.F. Bryggervangens karré etableres sanseshave i gården med krydderurter og plads til ophold. Forventes færdig forår 2016.

9 ÆBELØGADE

I Æbeløgade er trafikikkerhed og klimatilpasning forenet i en højere enhed med trafikheller bestående af grønne bede.

10 TÅSINGEGADE

Tåsingegade er udvalgt som skybrudsgade. Gadens ejendomme har dannet et gadelaug for at få indflydelse på gadens udvikling.

11 THOMAS LAUBS GADE

Grøn gaderenovering af privat fællesvej, med nye vejtræer og ti ekstra parkeringspladser.

SMÅ BEBOERPROJEKTER

Eksempler på iderige beboerprojekter i Klimakvarter Østerbro: Regnvandstønder, plantekasser, grønne tage, et boldbur, et cykelværksted og en støjvæg.

VÆR MED TIL AT SKABE KØBENHAVNS FØRSTE KLIMAKVARTER

Besøg os på Vennemindevej 39, st
2100 København Ø.

Kontakt os på +45 2932 5494
eller info@klimakvarter.dk

Læs mere om projektet, de
mange arrangementer og dine
muligheder på KLIMAKVARTER.DK

KLIMAKVARTER

KLIMAKVARTER

